

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA: Vastaselitys Kruunuvuoren joukkoliikenneyhteyden asemakaavaa ja asemakaavan muutosta koskevassa valitusasiassa.

VIITE: Vastaselityspyyntönnö 23.2.2016 (07903/15/4130)

VALITTAJA: Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry (rek.nro 116.353). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta sekä lintujen ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (Uudenmaan maakunta ennen v. 2011 ml. Sipoo).

PROSESSIOSOITE : Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00590 Helsinki
puheenjohtaja@tringa.fi

Tringa ry kiittää vastaselityspyynnöstä ja lausuu Helsingin kaupunginhallituksen lausunnon johdosta seuraavaa.

Vaikutukset Vanhankaupunginlahden Natura-alueen arvoihin

Kaupunki siteeraa lausunnossaan Tringan vaatimusta luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta arvioinnista huolimattomasti, mikä johtaa virheeseen. Lintudirektiivin I-liitteen lajien lisäksi lintudirektiivin 4 artiklan 1 kohdan tarkoittamat toimenpiteet koskevat 4 artiklan toisen kohden mukaan myös säännöllisesti tavattavia muuttolintuja, joihin naurulokki kuuluu. Tämä tarkoittaa sitä, että naurulokki on Suomessa lintudirektiivin perusteella Natura-verkoston valittujen alueiden suojeluperustelaji, aivan kuten samaisen direktiivin I-liitteen lajit.

Emäntä- ja Nimismies luodoilla pesivät naurulokit ruokailevat Vanhankaupunginlahden Natura-alueella ja kuuluvat näin ollen ko. Natura-alueen linnustoon ja siksi niiden hyvinvointiin kohdistuvat toimet tulee arvioida luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla. Arvioinnin näkökulma olisi Vanhankaupunginlahden lintuvesi- Natura-alueen suojeluarvot, ei luodolla pesivät naurulokki itsessään.

Luotojen linnustollinen arvo

Vuoden 2016 alussa ympäristöministeriö julkaisi uuden Suomen lintujen uhanalaisuusarvioinnin¹. Uhanalaisuusarviointityössä arvioitiin 245 lajin uhanalaisuus Suomessa vakituisesti pesivistä 248 lajista. 87 lajia todettiin uhanalaisiksi, kun edellisessä vuonna 2010 toteutetussa arvioinnissa uhanalaisten lintulajien määrä oli 59². Tuoreessa vuoden 2015 uhanalaistarkastelussa todettiin, että pääelinympäristötyypeittäin tarkasteltuna rantojen, avotunturin, Itämeren ja sisävesien linnustossa oli enemmän uhanalaisia lajeja kuin koko lajistossa. Merkittävä uhanalaisuuden syy on usein lajien elinympäristöjen huonontuminen.

Myös monilla Emännällä ja Nimismiehellä pesivien lintujen uhanalaisuusstatukset ovat muuttuneet uuden uhanalaisarvioinnin myötä. Edellisessä arvioinnissa silmälläpidettäviksi todetut (NT) naurulokki ja punajalkaviklo ovat nyt molemmat vaarantuneita (VU), edellisessä arvioinnissa vaarantuneiksi todetut selkälokki ja tukkasotka ovat nyt erittäin uhanalaisia (EN). Vuoden 2015 arvioinnissa haahka, haapana ja isokoskelo todettiin vaarantuneiksi ja merilokki silmälläpidettäväksi. Emännän ja Nimismiehen merkitys uhanalaisten lintujen pesimäluotona on kasvanut uuden arvioinnin myötä.

¹ Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.

² Mikkola-Roos, M., Tiainen, J., Below, A., Hario, M., Lahikoinen, A., Lehikoinen, E., Lahtiniemi, T., Rajasärkkä, A., Valkama, J. & Väisänen, R. A. 2010 Linnut. Julk.: Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. s. 320 – 331.

Uhanalaisen lajin tilanne on lähtökohtaisesti epäsuotuisa, minkä vuoksi niihin kohdistuvissa hankkeissa pitää olla erityisen varovainen. Suomi on sitoutunut pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen kansainvälisen biologisen monimuotoisuussopimuksen osapuolena. Tavoite vahvistettiin Nagoyan osapuolikokouksessa 2010. Lajien vähenemiskehityksen pysäyttäminen vaatii lajien huomioimista muuallakin kuin luonnonsuojelulle varatuilla alueilla. Tringa tulkitsee MRL:n 1 § tavoitteiden tarkoittavan ekologisesti kestävä kehityksen tarkoittavan sitä, ettei edelleen vaaranneta uhanalaisten lajien tilaa paikallisesti, eikä valtakunnallisestikaan.

Kruunuvuorenselän sillan linnustovaikutusten arvioimista varten toteutettuun selvitykseen ja kirjallisuuteen perustuvassa tutkimusraportissa todetaan, että Kruunuvuorenselän yli rakennettavalla sillalla voi olla linnustovaikutuksia ja että vaikutukset kohdistuisivat erityisesti Kruunuvuorenselällä pesivään linnustoon³. Sillan toteuttamisen vaikutuksia linnustoon on etukäteen mahdotonta tietää täydellä varmuudella, mutta varovaisuusperiaate velvoittaa ottamaan laaditun asiantuntijaselvityksen johtopäätökset ja suositukset huomioon erityisesti linnuston epäsuotuisan kannankehityksen valossa.

Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisu KHO:2009:77 ja tärkeät luontoalueet suojelualueverkoston ulkopuolella

Kaupunki viittaa vastineessaan kompensatioselvitykseen, jossa todetaan, että Kruunuvuorenselkä tarjoaa nykyisellään useita pesimiseen soveltuvia luotoja, eivätkä Emännän ja Nimismiehen tarjoamat pesimäalueet ole ympäristössään ainoita ja ainutlaatuisia. Edelleen kompensatioselvitykseen viitaten todetaan, että vaikka paras vaihtoehto linnuille olisi nykytilanne ilman siltaa, ei luotojen jääminen kokonaan pois pesimäkäytöstä olisi saaristolintukantojen kannalta kohtalokasta.

Tringa katsoo, että saaristolintukannoille kohtalokasta on linnuille tärkeiden saaristoalueiden vähitellen tapahtuva heikentäminen. Tässä tapauksessa Helsingin edustan luotojen FINIBA -alueen heikentäminen Emännän ja Nimismiehen osalta. Eri hankkeiden ja muiden lajien menestystä haittaavien tekijöiden epäsuotuisat vaikutukset voivat kumuloitua FINIBA-alueella kohtalokkaalla tavalla.

Kaupunki toteaa lausunnossaan viitatus KHO:n vuosikirjaratkaisun osalta seuraavaa:

”Valituksessa viitattu KHO:n ratkaisu (KHO:2009:77, 27.8.2009) koskee aluetta, jolla ei ole ollut voimassa oikeusvaikutteista yleiskaavaa eikä tapauksessa ollut selvitetty riittävällä tarkkuudella silloin voimassa olleen MRL 9§:n mukaisesti maankäytön vaikutuksia selvitysten perusteella arvokkaisiin lintuarvoihin. Nyt kysymyksessä olevassa asemakaavassa vaikutukset on selvitetty.”

Mainitussa KHO:n vuosikirjaratkaisussa todetaan:

”Asemakaavaa laadittaessa ei ollut riittävällä tarkkuudella selvitetty venesataman laajentamisen vaikutuksia Suomenojan altaan ja Suomenojanpuron suualueen linnustollisiin arvoihin. Näin ollen kaava-asiakirjojen perusteella ei ollut mahdollista ratkaista, täyttikö asemakaava maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:n 2 momentissa ja 39 §:n 2 momentissa säädetyt vaatimukset luonnonarvojen vaalimisesta. Kun vielä otettiin huomioon lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan viimeisen virkkeen tulkintavaikutus, asemakaava ei tältä osin ollut perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä edellytettyihin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.”

³Yrjölä, R. & Vicholm, J. (2011): Helsingin Kruunuvuorenselän muuttavan ja levähtävän linnuston seuranta vuonna 2011. Tutkimusraportti. Ympäristötutkimus Yrjölä. 36 s.

Tringa tulkitsee yllä olevan lainauksen niin, että riittävien selvitysten lisäksi myös MRL:n vaatimukset luonnonarvojen vaalimisesta tulee täyttää.

Lopuksi

Helsingin kaupunginhallitus ei kiistä, ettei Kruunuvuoren joukkoliikenneyhteyden asemakaavan toteuttaminen vaikuttaisi haitallisesti ”Helsingin edustan luodot”-nimiseen kansallisesti tärkeään lintualueeseen (FINIBA) kuuluvien Emäntä- ja Nimismies –luotojen linnustoarvoihin, mutta pitää tätä haitallista vaikutusta hyväksyttävänä. Tringan mielestä mainitut lintuluodot kuuluvat sellaisiin luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeisiin alueisiin, jotka tulee huomioida maankäyttö- ja rakennuslain puitteissa, eivätkä niille kohdistuvat haitalliset vaikutukset ole hyväksyttäviä. Kruunuvuorenrannan joukkoliikenneyhteys on mahdollista toteuttaa niin, että luotojen linnustoarvot turvataan, esimerkiksi linjaamalla silta toisin.

Helsingissä 24. päivänä maaliskuuta
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Jukka Hintikka
Puheenjohtaja

LIITTEET

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.

Lähteet

Mikkola-Roos, M., Tiainen, J., Below, A., Hario, M., Lahikoinen, A., Lehikoinen, E., Lahtiniemi, T., Rajasärkkä, A., Valkama, J. & Väisänen, R. A. 2010 Linnut. Julk.: Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. s. 320 – 331

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.

Yrjölä, R. & Vicholm, J. (2011): Helsingin Kruunuvuorenselän muuttavan ja levähtävän linnuston seuranta vuonna 2011. Tutkimusraportti. Ympäristötutkimus Yrjölä. 36 s.